

Tertúlia de Joan Coscubiela

“Anàlisi polític de la crisi. Una visió sindical, un “relat” alternatiu”

**“Necessitem un “relat” propi que vagi més enllà de la lògica, els valors i les categories socials que ens han portat a la crisi, conscients dels riscos no només econòmics sinó també dels socials i polítics”,
Joan Coscubiela**

El passat 26 de març, l'Ateneu Barcelonès, va acollir la primera tertúlia del **Cicle de Tertúlies de Primavera de la UPEC**, sota el títol **“Anàlisi polític de la crisi. Una visió sindical, un “relat” alternatiu”**.

Després d'una breu introducció de Tània Pérez Díaz, coordinadora nacional d'Acció Jove, es va passar la paraula a Joan Coscubiela, advocat i sindicalista. Coscubiela va encetar el seu discurs plantejant que estem davant de la primera crisi econòmica planetària, “que també és una crisi de valors, de paradigma social i econòmic”. D'altra banda, va destacar que la no assumció de les causes profundes de la crisi ni de les dràstiques mesures a prendre la fa més llarga i greu, a més d'implicar el risc de tancar-la en fals. Segons Coscubiela, “necessitem un “relat” propi que vagi més enllà de la lògica, els valors i les categories socials que ens han portat a la crisi, conscients dels riscos no només econòmics sinó també dels socials i polítics”.

Mesures per a fer front a la crisi

Respecte a les mesures que s'estan portant a terme per a fer front a la crisi, Coscubiela va afirmar que s'està canviant deute privat per deute públic, sense contrapartides polítiques. “Tot i l'ingent quantitat de recursos públics abocats, la crisi és molt lluny de resoldre's”, va afirmar. De fet, Coscubiela considera que estem a les portes d'una nova tongada de problemes, que a l'estat espanyol es presentaran abans d'acabar l'any, en forma de fallides d'entitats financeres.

Aprenentatges de la crisi

Coscubiela també va voler fer referència a alguns aprenentatges de la crisi que s'estan ignorant, com ara que no es pot fer créixer les plusvàlues il·limitadament sense que hi hagi darrere creació real de riquesa (coneixement, innovació, productivitat). Segons el tertulià, el problema no és que algunes entitats hagin assumit riscos excessius i mal calculats, sinó que tot el sistema s'ha construït sobre l'externalització de riscos. “D'aquesta manera, els riscos han acabat rebotant en forma de “boomerang” planetari”, va afirmar.

Crisi de la ideologia de la “no política”

Segons va plantejar Coscubiela, aquesta també és una crisi de la ideologia de la “no política” propugnada pels ultraliberals. “El que està en crisi és el model de globalització sense controls, ni contrapoders socials. La crisi ha posat de manifest la crisi de la política dels Estats Nació del segle XX, les limitacions de la UE i les seves mancances polítiques, així com les limitacions de la política monetària sense política econòmica i fiscal comuna o harmonitzada”, va explicar.

Riscos socials de la crisi

Respecte als riscos socials de la crisi, Coscubiela va explicar que la crisi comporta riscos importants de més desigualtat i segregació. També riscos de deslegitimació social del sistema democràtic, les institucions i les instàncies col·lectives. Així com un increment de reaccions perilloses com ara nacionalisme econòmic, xenofòbia, corporativisme, o individualisme.

No és la crisi del capitalisme

Coscubiela considera que aquesta no és la crisi del capitalisme perquè els valors dominants no estan sent impugnats, existeix malestar, però no conflicte organitzat. D'altra banda, segons va afirmar, “perquè no apareix una proposta ideològica alternativa, amb capacitat de donar resposta”. Coscubiela opina que el capitalisme ha demostrat una gran capacitat de transformació, d'auto reforma.

Què hauríem de fer?

Per a anar més enllà de la crisi, Coscubiela va plantejar que necessitem un projecte social i polític amb capacitat de tenir diagnòstic propi, prioritats i propostes. També va dir que “cal situar la centralitat del conflicte social i la batalla de les idees, així com agrupar interessos desagregats per l'impacte de l'externalització de riscos socials”.

Amb quines prioritats?

Coscubiela va afirmar que actualment la prioritat és “evitar la fractura social que pot generar la crisi”. Per tant, “cal continuar amb l'exigència de canvi de model productiu, així com són necessàries reformes estructurals. Tot i que cal tenir en compte que com sempre les polítiques no son innòcues o asexuals”, va explicar.

Una mirada cap al futur

Després de realitzar un extens diagnòstic sobre el mercat laboral tant de l'estat espanyol com de Catalunya, Coscubiela va concloure que de moment el ritme de pèrdua neta d'ocupació a l'estat espanyol és d'uns 150.000 persones al mes. Pel que fa a les destruccions d'ocupació, va explicar que estan afectant a sectors que tenen producte i mercat, però pateixen problemes de finançament. Per les característiques de la situació espanyola, Coscubiela creu que el procés serà més llarg i molt interrelacionat amb la Unió Europea (EU), de la que, segons va afirmar, depèn el 70% del nostre comerç. En aquest sentit, Coscubiela va preveure que l'agreujament de la crisi portarà al govern a adoptar mesures excepcionals i la batalla s'hi jugarà en tres escenaris complementaris :

- Cap a quins sectors socials i activitats va els ajuts públics. Com s'utilitza el marge.
- Com es distribueix socialment el cost de la crisi.
- Quines mesures s'adopten i com queda l'economia i la societat després de la crisi.

La clau està en l'orientació de les reformes

Per a Coscubiela l'orientació de les reformes és clau. Les pressions per a la utilització dels recursos públics comença a ser important. "La batalla ideològica per a orientar les reformes és i serà molt forta. Per tant, necessitem un relat sindical nítid i fort", va explicar. Coscubiela considera que "la orientació de les reformes dependrà també del clima social que siguem capaços de generar". Segons va dir, les mobilitzacions no resolen la crisi però poden incidir en com es reparteix el seu cost i com s'orienten les reformes.

Desmuntar falsos tòpics

Coscubiela també va plantejar que necessitem un diagnòstic que desmunti falsos tòpics. "Aquesta no és la crisi dels 70-80, ni la del 92-95", afirmà. Les dificultats de les empreses no són de ni de manca de flexibilitat, ni de costos, segons va afirmar, són de "manca de mercat global i de finançament".

"Els problemes de competitivitat no tenen l'origen en el model de relacions laborals. Davant aquest panorama, els riscos imminents són un major increment de la segmentació social, el fet que el desplaçament de la regulació a la desregulació significa també de la protecció a la desprotecció. Cau la taxa de cobertura de les prestacions contributives i el risc de fractura social és imminent", va explicar Coscubiela.

Bases per a una resposta

Coscubiela va exposar que “necessitem situar la prioritat en les mesures conjunturals evitant els oportunistes i els oportunistes de les reformes estructurals interessades”. També va dir que cal oferir una proposta de reformes estructurals alternativa, sense perdre de vista la resposta política, no sols sindical, amb més actors. D'altra banda Coscubiela considera que cal generar i oferir un nou marc de referència ideològica. “La resposta necessita una ànima clara, amb capacitat d'engrescar. Una ànima amb tres idees: la cooperació és el millor camí a la eficiència econòmica i social; la solidaritat ens permet guanyar més, tenir més beneficis a tothom; la democràcia és sobretot l'existència de contrapoders i el conflicte social ens permet avançar. Necessitem als actors socials d'aquest canvi, per fer real l'oportunitat. L'espai de la resposta ha de combinar la realitat local amb la global”, va afirmar.

Un nou marc de referència ideològica

Coscubiela va plantejar diferents reptes que comporta la crisi, partint d'una explicació pròpia de la crisi, no sols econòmica, sinó ideològica. Va parlar d'una “nova manera d'entendre el món” que no confongui el mitjans (PIB, creixement econòmic, competitivitat) amb els fins (vida digna, igualtat, no segregació). Una nova manera d'entendre el món amb nous objectius socials, passant del creixement al desenvolupament, i amb noves categories socials (les que expressa l'índex de desenvolupament humà de les NNUU) Una nova manera d'entendre el món que recuperi els equilibris bàsics de la humanitat: entre individu i col·lectivitat; individualisme i solidaritat; competitivitat i cooperació; economia i societat; mercat i política; rendibilitat del capital i retribució del treball.

Recuperar la centralitat del conflicte social

Coscubiela va plantejar que recuperar la centralitat del conflicte social ha de ser un “eix de la societat i la política, en totes les seves dimensions”. Va parlar d'un conflicte social que doni resposta a l'externalització de riscos en clau de classe (en un mercat de treball global), ambiental, de gènere, i generacional.

L'escenari ha de ser global

Segons Coscubiela, el nou espai territorial pel conflicte social, per la política, és l'escenari global. “La Unió Europea és de moment l'únic embrió d'espai polític amb capacitat per recuperar l'equilibri de contrapoders amb la economia globalitzada”, va afirmar.

La transformació social necessita nous actors

Coscubiela va recordar que tots els grans moments de canvi han tingut actors socials que els han impulsat. Segons va afirmar “el futur apunta més a una xarxa global d’actors socials”. També va exposar que es necessiten referències compartides i una ànima que impulsi a mobilitzar-se. Segons Coscubiela, “la política ha de jugar el paper de lligar”.

Construir contrapoders socials

Coscubiela va plantejar la importància de construir contrapoders socials, a partir d’organitzacions socials i xarxes socials fortes. També va explicar que per a actuar de contrapoders socials cal fer-ho en l’escenari global, donada la seva importància en relació a les organitzacions polítiques.

L’oportunitat de les eleccions europees

Coscubiela va acabar la seva exposició plantejant que “la UE és l’únic espai polític front una economia globalitzada”. Va parlar de donar la batalla ideològica per la construcció política de la UE, de reforçar llaços globals, i d’evitar que la UE sigui la coartada pels debats locals.

Ànima i emoció

Finalment, tot i el panorama de la crisi, Coscubiela es va declarar com a “optimista per definició”. Per a poder sortir de la crisi, va destacar la imprescindible vinculació emocional amb la gent, i “el necessari esforç per a que veiem en què hem fallat”, així com el repte de recuperar el treball amb la proximitat. “La política és sobretot ànima i emoció. Malauradament, una part de la gent l’ha oblidat”, va concloure Coscubiela.

Després de la xerrada es va donar pas a un debat molt participatiu entre els assistents.

